

НОВИ ФОРМИ НА САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЛАТИНСКИ ЕЗИК ПРИ СТУДЕНТИ ПО МЕДИЦИНА

Илияна Ангелова

*Тракийски университет, Медицински факултет
6000 Стара Загора, ул. Армейска 11, България
ilijanaangelova@abv.bg*

NEW FORMS OF INDEPENDENT ASSIGNMENT IN LATIN LANGUAGE TRAINING AT STUDENTS OF MEDICINE

Iliyana Angelova

*Trakia University, Faculty of Medicine
6000 Stara Zagora, Armeiska street 11, Bulgaria
ilijanaangelova@abv.bg*

ABSTRACT

The purpose of the study is optimizing Latin language training with new forms of independent assignment on the basis of students' opinion analysis about improving the training process quality.

In the course of the study **the methods** of pedagogical observation, questionnaire and mathematical-statistical analysis are used.

Results are worked up according to two indexes – incoming indicators and outgoing indicators of quality. Data are reported during two successive academic years which are compared and generalized. Initial expectations of the students of learning Latin language, difficulties in mastering the matter indicated by them, and recommendations made for improving the training process are analyzed. In result of these recommendations a new form of independent assignment is introduced – preparation of computer presentations on assigned topics. On the ground of computer presentations results, students' opinion is studied and reported for the second time.

Conclusions obtained from questionnaires analysis reflect the students' preferences for up-to-date teaching, learning and evaluation where the student is an active participant in the training process during lessons. This information gives opportunity for the lecturer to analyze the factors for improving the training quality in order to actualize it, according to students' needs and expectances.

Key words: *indicators of quality, up-to-date training forms, computer presentations on assigned topics.*

През последните години, особено след приемането на България в ЕС, все повече нараства разбирането за значението на качеството на образованието. Качеството допринася за увеличаване на ефективността и ефикасността на обучението. В основата на повишаване качеството на обучението по чужд език стои преосмислянето на образователната идеология от обективизъм към конструктивизъм. Днес ролята на университетския преподавател е не само да „дава“ информация на учащите, които от своя страна да я „овладяват“, но и да създава необходимите и достатъчни условия за прилагане на разнообразни възможности за учене. (Шопов 2008: 11-12) В обучението по медицински латински език необходимостта от повишаване на качеството на учебния процес налага изменения в целите на преподаване и учене, а именно, приучване на студентите към „самостоятелност, независимост, автономност..., водещи до промяна на ролите на участниците в процеса на обучение – обучаващ – обучавани – в полза на обучаваните“. (Стефанова 2007: 153) Важно значение за постигането на тези цели има отношението на самите обучавани към дисциплината.

Обективното събиране на подобна информация е условие за определяне на индикатори за качеството на обучение. „Индикаторът се определя като характеристика или атрибут, които могат да бъдат измерени, за да се оцени определено действие, което може да е свързано с измерването на поставена цел, мобилизиран ресурс, постигнат ефект, мащаб на качество или свързана с това променлива величина. По отношение на качеството ролята на индикаторите е да опишат моментното състояние или отправната точка, от която започва едно действие, насочено към качеството, да определят (доколкото е възможно в по-висока степен) заложените цели за качество и да набавят постоянна информация за степента, до която тези цели са постигнати”. (Зейфрид 2007: 11)

Във връзка със спецификата на преподаването на медицински латински език могат да бъдат определени два типа индикатори за качество:

- **Входящи индикатори.** Входящите данни имат пряко отношение върху начина, по който се извършва процесът. Такива са данните за предварителните нагласи и очаквания на студентите за изучаване на латински език.

- **Изходящи индикатори.** Изходящите данни представляват директен резултат от процеса на обучение. Тук се включват данните от студентското мнение относно степента на трудност на дисциплината и степента на удовлетвореност от наученото.

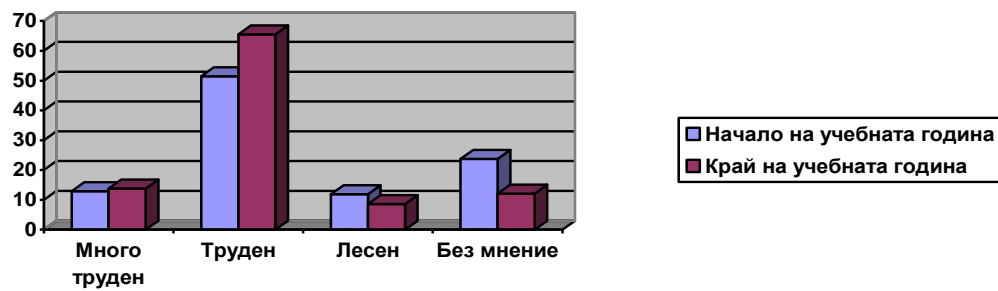
Проучването на входящите и изходящите индикатори е предпоставка за оптимизиране на обучението по латински език. Изходящите индикатори служат като препоръки за коригиране на слабите места в обучението, за преосмисляне на целите, както и за преразглеждане на практическите методи за подобряване на изходящите резултати. Във връзка с това е проведена анкета със студенти по медицина от Медицински факултет при Тракийски университет в края на две последователни учебни години – 2011/2012 и 2012/2013. Изследвани са 53 студенти през първата година и 58 студенти през втора година – общо 101 първокурсници (41 мъже и 60 жени), които по учебен план изучават като задължителна дисциплина „Латински език с медицинска терминология” в рамките на 60 учебни часа. Между тях няма такива, които са изучавали езика преди постъпването си в университета. При анкетирането са спазени основните принципи на социологическото проучване – анонимност и доброволност на участието.

Анкетата има за цел да се проучат предварителните очаквания за изучаване на латински език, да се установи оценката на студентите за степента на трудност на дисциплината и степента на удовлетвореност от учебния процес, да се анализират направените препоръки.

В различните етапи на проучването като методи на изследване, освен анкетата, са използвани още педагогическото наблюдение и математико-статистическия метод за обработка на резултатите.

Студентските очаквания преди началото на курса за трудността на дисциплината не се различават през двата периода на изследване. Преобладава предварителната представа, че латинският език е труден и много труден: много труден - 12,87 %, труден - 51,49 %, лесен - 11,88 %, без мнение - 23,76 %.

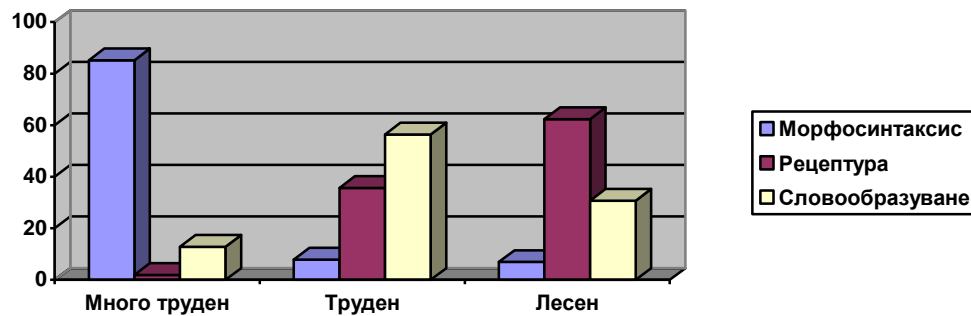
При приключване на обучението си анкетираните и през двата периода на отчитане определят в значително по-голяма степен латинския език като труден и много труден: много труден - 13,79 %, труден - 65,52 %, лесен - 8,62 %, без мнение - 12,07 %.

Фиг1 Сравнителна оценка за степента на трудност на латинския език

Отражение върху крайната оценка на студентите за степента на трудност на дисциплината дава фактът, че голям обем информация трябва да бъде усвоен за сравнително ограничен брой занятия. Първокурсниците определят като най-труден раздел „Морфосинтаксис”, а като най-лесен – раздел „Рецептура”:

- Раздел „Морфосинтаксис”: много труден - 85,15 %, труден - 7,92 %, лесен - 6,97 %.
- Раздел „Рецептура”: много труден - 1,98 %, труден - 35,64 %, лесен - 62,38 %.
- Раздел „Словообразуване”: много труден - 12,87 %, труден - 56,43 %, лесен - 30,70 %.

Фиг. 2 Оценка на трудността на латинския език по раздели.

Първокурсниците дават висока оценка за наученото с оглед на професионалните им потребности и повишаването на общата им култура. От тях 83,17 % са напълно удовлетворени от обучението, останалите 16,83 % - частично, а недоволни и без мнение няма. Не са констатирани статистически различия в оценките по посочения показател през двете години на проучване.

Независимо от високите резултати за удовлетвореността от курса по латински език, студентите дават важни препоръки за подобряване качеството на учебния процес. Мненията са от съществено значение за повишаване нивото на обучението по латински език и представляват надежден коректив на слабите места в организацията на учебния процес.

Една от основните препоръки в анкетата от 2012 година е да се въведат нови форми на самостоятелна работа. След задълбочено анализиране на тези данни, също така и на базата на оценките на студентите за трудността на отделните раздели от учебния материал, е направена преценка, че най-благоприятен за самостоятелна работа е раздел „Словообразуване”. По програма той се изучава през втория семестър, когато има вече натрупани достатъчно теоретични знания и значителен речников запас. Естеството на раздела позволява създаването на компютърни презентационни материали с високо качество както по отношение на съдържанието, така и по отношение на дизайна. Освен това електронният стил на представяне на информация се налага като водещ в съвременното

информационно общество и е приложим във всяка област. Въпреки че Министерството на образованието още преди няколко години дава насоки за въвеждане на презентациите като форма на самостоятелна работа в училище, голяма част от студентите споделят, че за първи път са се запознали с програмата PowerPoint на занятията по дисциплината „Информационни системи и технологии” в Медицински факултет.

На тази основа през 2012-2013 учебна година на студентите са предложени девет теми от раздел „Словообразуване” за подготвяне на компютърни презентации, отнасящи се до органи и части на тялото. Дадена е възможност темите да бъдат разработени индивидуално или в групи по двама.

С въвеждането на презентации са поставени следните цели:

- Да се поощри творческото търсене на информация и умението тя да бъде синтезирана;
- Да се стимулира както индивидуалната работа, така и работата в екип;
- По нетрадиционен начин да се подобри усвояването на сложните медицински термини;
- Да се усъвършенстват компютърните умения;
- Да се повиши мотивацията за изучаване на латински език.

Уточнени са критериите за оценяване на презентациите:

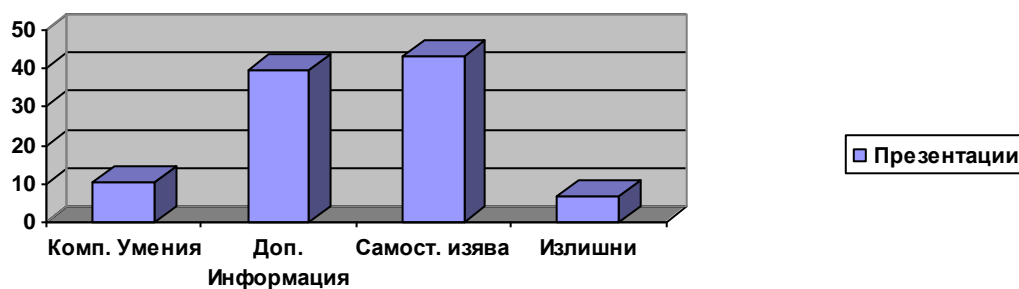
- кратко и сбито съдържание – най-основни анатомични особености и най-често срещани болести на даден орган, на част или на система от тялото;
- правилно изписване и произнасяне на латинските термини;
- оригиналност – представяне на интересни факти, използване на подходящи латински сентенции;
- компютърно оформление.

Оценките от презентациите са включени в устния текущ контрол.

Подготовката на презентации не е поставена като задължителна задача, но студентите проявяват повишен интерес към нейното изпълнение. Резултатите показват ангажираност от страна на голяма част от първокурсниците – 47,3 % от студентите са представили свои разработки. От педагогическите констатации за нивото на подготвените презентации може да се направи обобщение, че почти всички участници са направили сериозни проучвания и са подхождали отговорно към задачата. Представени са оригинални работи с разнообразен илюстративен материал, с умело вмъкнати латински фрази и атрактивно компютърно оформление. Като основен недостатък е отбелязано натоварването на текста в някои от презентациите с твърде много анатомични и хистологични обяснения за сметка на болестните процеси. Обяснение за това може да се потърси в приоритетните за първи курс дисциплини „Анатомия и хистология на човека” и „Цитология, обща хистология и ембриология на човека”.

В края на курса по латински език, през втората учебна година е проведена отново анкета, в която е включен въпрос за мнението на студентите относно ползата от нововъведената форма на самостоятелна работа. Резултатите представляват изходящ индикатор за това дали са постигнати набелязаните цели. Данните от отговора на въпроса показват, че според анкетираните презентации най-вече:

- спомагат за усъвършенстване на компютърните умения - 10,34 %,
- са средство за научаване на допълнителна информация - 39,66 %,
- са стимул за самостоятелна изява - 43,10 %,
- са излишни - 6,90 %.

Фиг 3. Полезност на презентациите

От резултатите е видно, че студентите високо оценяват възможността да се изявят по нетрадиционен начин, да задълбочат познанията си по определена тема и да станат активен участник в учебния процес.

От анализа на проведеното анкетно проучване могат да се обобщят няколко извода:

1. Преобладаващата част от студентите започват изучаването на латински език с нагласата за трудности, които трябва да преодолеят по време на обучението.
2. Мнението за трудността на латинския език не само се затвърждава в края на обучението, но показва известно нарастване.
3. Крайният резултат от въведените презентации като нова форма на самостоятелна работа е повишаване на мотивацията за изучаване на латински език.
4. Препоръките на студентите за оптимизиране на обучението са надежден коректив на слабите места в организацията на учебния процес.

ЛИТЕРАТУРА

1. Зейфрид 2007: Зейфрид, Е. Индикатори за качество в ПОО за повишаване на сътрудничеството в Европа. Люксембург: Офис за официални публикации на Европейските общности, 11.
2. Стефанова 2007: Стефанова, П. Чуждоезиковото обучение – учене, преподаване, оценяване. София: СИЕЛА, 153.
3. Шопов 2008: Шопов, Т. Чуждоезиковата методика. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, 11-12.